

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie z zażalenia **X. Y.**
na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie o
przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 9 lipca 2025 r.,
wystąpienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi
z dnia 13 czerwca 2025 r., sygn. akt IV Kp 201/25,
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu
na podstawie art. 37 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu
w Koninie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2025 r., sygn. akt [...], prokurator Prokuratury Rejonowej w Łowiczu odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie:
„1. mającego miejsce w nieustalonym okresie między 13.10.2016 roku a 31.12.2021 roku w Ł. woj. [...] przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego prokuratora Prokuratury Rejonowej w Zgierzu delegowanego do Prokuratury Okręgowej w Łodzi polegających na działaniu w toku postępowania PO I Ds. [...] na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj.

o czyn z art. 231 § 1 k.k. – wobec stwierdzenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego (na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.);

2. mającego miejsce w dniu 20.11.2023 r. w Ł., woj. [...] przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – prokuratora Prokuratury Okręgowej w Łodzi przez znęcanie się fizyczne i psychiczne, w celu uzyskania określonych wyjaśnień, polegające na zastraszaniu, kierowaniu gróźb popełnienia przestępstwa, przy czym groźby te wzbudziły u X. Y. uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione oraz zastosowaniu przemocy wobec X. Y. w celu uzyskania określonych wyjaśnień w toku postępowania Prokuratury Okręgowej w Łodzi sygn. akt [...], czym działano na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 246 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia (na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.);

3. mających miejsce w bliżej nieokreślonych dniach 2016 roku w Ł., woj. [...], w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego prokuratora Prokuratury Okręgowej w Łodzi polegającego na żądaniu, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, korzyści majątkowej i uzależnienia wykonania czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej w toku postępowania o sygn. akt PO I Ds. [...] oraz polegające na zastosowaniu przemocy wobec X. Y., w celu uzyskania określonych wyjaśnień jak również podejmowania działań zmierzających do utrudnienia postępowania karnego, pomagając sprawcy przestępstwa X.1 Y.1, uniknąć odpowiedzialności karnej przez stworzenie fałszywych dowodów, czym działano na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 246 k.k. w zb. z 228 § 1 i 4 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia (na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.);

4. mającego miejsce w bliżej nieokreślonym czasie nie później niż 10.12.2024 roku w Ł., woj. [...], przekroczeniu uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez sędziego prowadzącego postępowanie o sygn. IV K 56/23 polegających na nierzetelnym prowadzeniu postępowania karnego, działając na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. - wobec braku danych dostatecznie

uzasadniających podejrzenie jego popełnienia (na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.);

5. mającego miejsce w bliżej nieokreślonym czasie nie później niż 10.12.2024 roku w Ł., woj. [...], przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi polegającego na niewyłączeniu od orzekania sędziego prowadzącego postępowanie o sygn. IV K 56/23, pomimo wiedzy o nierzetelnym prowadzeniu postępowania karnego, działając na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. – wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego (na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.);

6. mających miejsce w bliżej nieokreślonym czasie nie później niż 10.12.2024 roku w Ł., woj. [...], przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez sędziego prowadzącego postępowanie o sygn. IV K 12/22 polegającego na nierzetelnym prowadzeniu postępowania karnego, niezasadnym zastosowaniu trzykrotnie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania oraz ustalenia z prokuratorem uczestniczącym w wyżej wskazanym postępowaniu wymiaru kary dla oskarżonego X. Y. i wydanie niekorzystnego dla niego wyroku, czym działano na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia (na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.)”.

Orzeczenie to zaskarżone zostało zażaleniem wniesionym przez X. Y. Sąd właściwy do rozpoznania tego środka odwoławczego, tj. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, postanowieniem z dnia 13 czerwca 2025 r., IV Kp 201/25, wystąpił do Sądu Najwyższego z inicjatywą przekazania opisanej sprawy innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że czyn opisany w pkt 5 dotyczy zachowania Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, który stosownie do art. 37a § 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych sprawuje nadzór administracyjny nad działalnością sądów rejonowych, co – zważywszy na zakres kontroli odwoławczej – mogłoby wzbudzić u postronnego obserwatora wątpliwości co do możliwości Sądu właściwego do bezstronnego i obiektywnego rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rozpoznawanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo ma charakter gwarancyjny, co oznacza, iż przepisy umożliwiające odstępstwo od tej zasady winny być wykładane ściśle i stosowane z należytą wstrzeźliwością. Przepis art. 37 § 1 k.p.k. przewiduje możliwość przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. Do przesłanki tej należy zaliczyć sytuację, w której, w realiach konkretnego układu procesowego, mogą u postronnego i obiektywnego obserwatora zaistnieć wątpliwości co do możliwości bezstronnego rozpoznania sprawy przez sąd właściwy. Wprawdzie przedmiotem kontroli odwoławczej jest decyzja procesowa prokuratora, nie można jednak nie dostrzec, że trzy z rozważanych zarzutów dotyczą sędziów z sądów z obszaru Sądu Okręgowego w Łodzi, w tym jeden (pkt 5) odnosi się wprost do zachowania Prezesa tego Sądu. Przywoływany w uzasadnieniu postanowienia Sądu Rejonowego przepis prawa o ustroju sądów powszechnych odnosi się do nadzoru administracyjnego prezesa nad podległymi mu sądami, nie powinien mieć zatem znaczenia dla sfery orzeczniczej poszczególnych sędziów uczestniczących w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Nie ma zresztą żadnych przesłanek, by twierdzić, że sędziowie Sądu właściwego nie są w realiach sprawy zdolni do wydania bezstronnego orzeczenia. Rzecz jednak w tym, że w odbiorze społecznym, rozstrzyganie przez Sąd podległy administracyjnie, o dalszym toku postępowania karnego co do ewentualnej odpowiedzialności, związanej zresztą z działalnością Sądu Okręgowego, przez Prezesa tego Sądu, może budzić wątpliwości związane z warunkami do obiektywnego i bezstronnego orzekania (trudno przecież uznać, że świadomość rozłączności nadzoru administracyjnego i orzeczniczego jest społecznie powszechna i ugruntowana).

W świetle tych okoliczności uznać należało, że dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu i to poza obszar właściwości miejscowej Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

[WB]

[r.g.]